

Bilaga: Resultat från enkät till barn och unga som befinner sig på låsta institutioner

Bakgrund

Under hösten 2024 genomförde Barnombudsmannen en enkätundersökning bland frihetsberövade barn och unga. Totalt besvarade 551 barn och unga enkäten¹ och en sammanställning av svaren redovisas i denna bilaga.

Syftet med enkäten var att inhämta och synliggöra deras röster och erfarenheter, när det gäller utsatthet för våld, skolgång, samhällets stöd, frihetsberövandet och deras egna drömmar och mål.

För ytterligare information och analys se rapporterna ["Ni måste hinna före" – Barns och ungas berättelser om att vara frihetsberövad](#), ["Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem."](#) och ["För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre."](#)

De som svarat

Totalt 551 besvarade enkäter.²

Ålder

- 15–17 år: 42 procent (232)
- 18 år och äldre: 54 procent (298)
- Inte uppggett: 4 procent (21)

Kön

- Flicka/tjej: 16 procent (90)
- Pojke/kille: 81 procent (443)
- Annat: 1 procent (7)
- Vill inte svara: 1 procent (4)
- Inte uppggett: 1 procent (7)

Andelen tjejer är något högre i åldrarna 15–17 år än 18 år och äldre, och tvärtom för killar.³ *Genomgående är de som uppgett annat kön än tjej eller kille för få till antalet för att närmare kunna redogöra för.*

Bakgrund

Barnet/den unga är född i

- Sverige: 64 procent (353)
- Annat land: 34 procent (187)
- Inte uppggett: 2 procent (11)

Föräldrarna är födda i

¹ I Barnombudsmannens årsrapport 2025 redovisades resultat från 543 enkätsvar. Därefter har Barnombudsmannen mottagit ytterligare åtta besvarade enkäter, som inkluderas i denna sammanställning.

² 568 inkomna enkäter, varav 17 helt tomma.

³ Bland 15–17-åringarna är andelen flickor/tjejer 18 % och pojkar/killar 78 %. Bland de myndiga är andelen flickor/tjejer 15 % och pojkar/killar 84 %.

- Sverige: 23 procent (125)
- Annat land: 58 procent (320)
- En i Sverige, en i annat land: 16 procent (87)
- Inte uppggett: 3 procent (19)

Barnet/den unga befinner sig på (när enkäten besvarades)

- Häkte: 61 procent (334)
- SiS ungdomshem: 38 procent (211)
- Inte uppggett: 1 procent (6)

Tjejerna är i större utsträckning på SiS, och killarna i större utsträckning i häkte.⁴

87 barn/unga har uppggett att de är placerade enligt LVU/LSU, varav 62 procent LVU och 38 procent LSU.

Tema 1: Erfarenheter av våld

Av de barn och unga som har svarat på enkäten har 65 procent (359) uppggett att de har sett/hört någon bli utsatt för våld och/eller själva blivit utsatt för våld.

Andelen är högre bland unga 18 år eller äldre än bland 15–17-åringar. Av de 551 barn/unga som besvarat enkäten (där det gick att välja flera svarsalternativ) har

- 38 procent (207) sett/hört någon annan bli utsatt för våld.
- 24 procent (133) själva blivit utsatta för våld.
- 44 procent (241) både sett/hört någon bli utsatt och själv utsatts för våld.

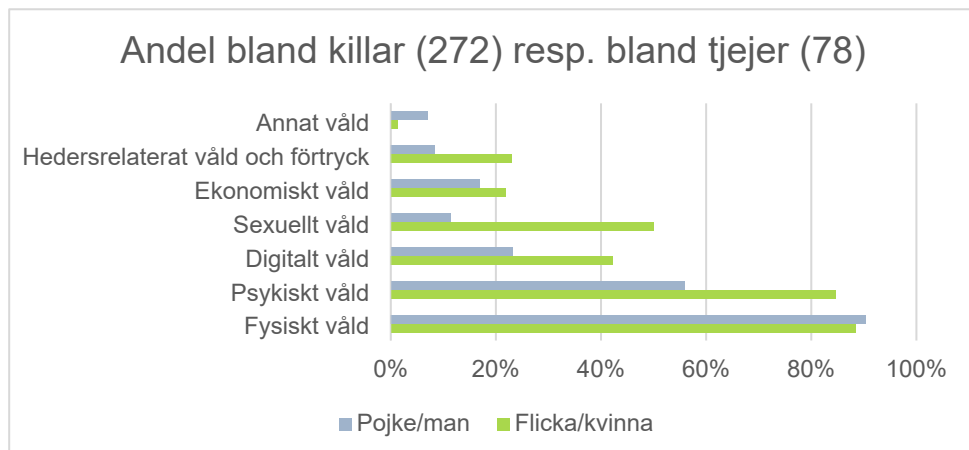
Tjejer svarar i större utsträckning än killar att de på olika sätt upplevt och/eller varit utsatta för våld.

De barn/unga som har svarat att de sett/hört eller själva utsatts för våld (359) har varit utsatta för följande våldstyper (flervalsalternativ):

- Fysiskt våld: 90 procent (323)
- Psykiskt våld: 62 procent (224)
- Digitalt våld: 27 procent (98)
- Sexuellt våld: 20 procent (73)
- Ekonomiskt våld: 18 procent (63)
- Hedersrelaterat våld och förtryck: 11 procent (41)
- Annat våld: 6 procent (21)

Fysiskt, psykiskt och/eller ekonomiskt våld är något vanligare bland unga 18 år eller äldre, medan sexuellt och/eller digitalt våld är vanligare bland 15–17-åringar. Hedersrelaterat våld och förtryck är lika vanligt i båda åldersgrupperna.

⁴ Bland tjejerna är 48 % i häkte och 52 % på SiS. Bland killarna är 64 % i häkte och 35 % på SiS.

De som svarat att **de har bevittnat/utsatts för sexuellt våld** har i större utsträckning än övriga våldsutsatta i enkäten också bevittnat/utsatts för digitalt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt annat våld.

När det gäller de som uppgett att de **sett/hört eller själva utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck** har de i större utsträckning än övriga våldsutsatta också bevittnat/utsatts för andra typer av våld (andelen är högre för samtliga våldstyper). Könsmonstren liknar de som framkommer i diagrammet ovan.

Var hände våldet som de upplevt/utsatts för? (flervalsalternativ)

- I närområdet: 40 procent (145)
- I skolan: 40 procent (143)
- Hemma: 31 procent (111)
- På SiS: 30 procent (109)
- På häkte: 23 procent (81)
- På HVB eller i familjehem: 22 procent (80)
- På annan plats:⁵ 14 procent (49)
- I arrest: 11 procent (40)
- På anstalt: 5 procent (18)

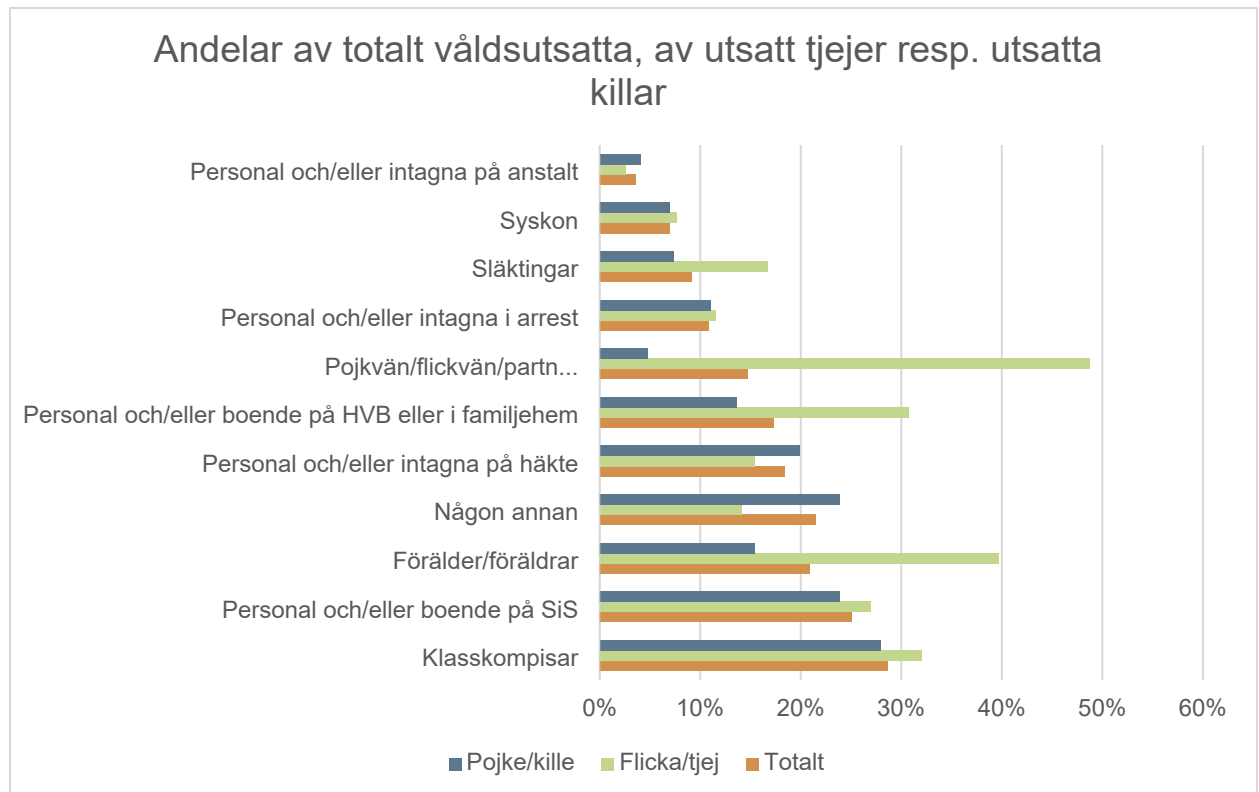
Tjejer är i större utsträckning utsatta hemma och på HVB eller i familjehem, medan killar i större utsträckning är utsatta i närområdet, i skolan eller på häkte.

"Det förekommer våld överallt. Utsatt område eller ej." (Kille)

⁵ T.ex. utomhus, ute på gatan, ute på stan, i skogen, sociala sammanhang, skolan, hos släktingar, i någon annans lägenhet, på fritidsgård, på fest/krog/klubb, på väg till jobb, ute i samhället, i säkerhetsrum av ordningsvakter, på internet, i familjehem,

Vem utsatte dig eller den du såg för våld? (flervalsalternativ)

Vanligast är att våldet har utövats av klasskompisar (29 procent), personal och/eller boende på SiS (25 procent), föräldrar (21 procent) och/eller någon annan.⁶

Har du någon gång utsatt andra för kontroll eller våld?

- Ja: 45 procent (246)
- Nej: 45 procent (246)
- Inte uppgett: 10 procent (59)

Bland tjejer är andelen som svarat **nej** högre (53 procent), än bland killar (44 procent).

De som svarat att de utsatt andra för kontroll/våld, har uppgett att det skett på följande platser (flervalsalternativ):

- Hemma: 15 procent (37)
- I skolan: 51 procent (125)
- I närområdet: 67 procent (164)
- På HVB eller i familjehem: 23 procent (57)
- På SiS: 30 procent (74)
- I arrest: 6 procent (14)
- På häkte: 8 procent (19)

⁶ T.ex. andra jämnåriga, vänner, bekanta, främlingar, kriminella, polisen, ordningsvakter, väktare, kriminalvårdare, ex, mammas ex, styvpappa, familjehem, lärare, personen som sålde mig.

- På anstalt: 4 procent (10)
- Annan plats:⁷ 8 procent (20)

Tjejer svarar i större utsträckning att de utövat kontroll/våld på SiS (51 procent), på HVB eller i familjehem (38 procent), i hemmet (27 procent) och/eller i arrest (11 procent), medan killar i större utsträckning svarar att det skett i närområdet (69 procent) och/eller i skolan (53 procent).

De som har utsatts för kontrollen/våldet är (flera alternativ möjliga)

- Kompisar/jämnåriga: 62 procent (153)
- Någon annan:⁸ 20 procent (50)
- Personal under frihetsberövandet: 18 procent (45)
- Pojkvän/flickvän/partner: 8 procent (19)
- Syskon: 6 procent (14)
- Förälder/föräldrar: 5 procent (13)
- Släktingar: 3 procent (8)

Stöd och hjälp utifrån våldet

På frågan om det fanns någon vuxen som barnet/den unga kunde prata med om det som hände svarade 30 procent ja och 70 procent nej. De som har svarat ja har angett att det rör sig om till exempel förälder/föräldrar, andra närstående, lärare, vänner, boendepersonal, socialsekreterare eller psykolog.

En större andel av tjejerna än av killarna (som har svarat på frågan) har svarat ja (35 procent respektive 29 procent).

374 barn/unga har svarat på frågan *Fick du någon form av hjälp eller stöd?* varav

- Ja: 26 procent (96)
- Nej: 74 procent (278)

Även här svarade tjejerna jakande (34 procent) i större utsträckning än killarna (25 procent). Stödet/hjälpen har till exempel kommit från föräldrar och familj, skola, socialtjänst samt barn-, ungdoms- och vuxenpsykiatri.

På frågan hur de upplevde stödet blev svaret följande:

- Bra: 11 procent (29)
- Okej: 22 procent (60)
- Dåligt: 67 procent (184)

Svaren ser likartade ut för tjejer och killar.

⁷ T.ex. på gatan, på stan, utomhus, överallt, internet.

⁸ T.ex. kriminella, polisen, främlingar, äldre personer, intagna på anstalt, boende i HVB, ungdomar på SiS, ovänner, fiender, äldre killar, bekanta, folk i närområdet.

Tema 2: Skolgång

Av de barn/unga som besvarat enkäten har 56 procent uppgett att de har gått i skolan regelbundet. Killar har i större utsträckning än tjejer svarat att de har gått i skolan regelbundet.

Hur har du upplevt din tid i skolan?

- Bra: 30 procent (168)
- Okej: 43 procent (235)
- Dåligt: 22 procent (120)
- Inte uppgett: 5 procent (28)

Killar har i större utsträckning svarat *bra* och tjejer i större utsträckning *okej* eller *dåligt*.

Har du känt dig trygg i skolan?

- Ja: 70 procent (386)
- Nej: 22 procent (122)
- Inte uppgett: 8 procent (43)

Killar har i större utsträckning än tjejer uppgett att de känt sig trygga i skolan.

Har du fått hjälp eller stöd för att klara av skolan och känna dig trygg?

- Ja: 47 procent (260)
- Nej: 43 procent (239)
- Inte uppgett: 10 procent (52)

Killar har i större utsträckning än tjejer svarat att de fått denna typ av hjälp/stöd.

Tema 3: Erfarenhet av samhällets stöd innan frihetsberövandet

36 procent av de barn/unga som svarat på enkäten har uppgett de fått hjälp från socialtjänsten, skolan eller BUP (innan frihetsberövandet). (51 procent har svarat nej, och 13 procent har inte svarat på frågan.)

Det vanligaste var att hjälpen kom ifrån socialtjänsten (69 procent) följt av skolan (35 procent) och BUP (32 procent).⁹ 10 procent av de som svarat ja har uppgett att hjälpen kommit från någon annan, t.ex. familj, vänner och vården. Tjejer har i något större utsträckning fått hjälp av socialtjänst och BUP, medan killar i något större utsträckning fått hjälp av skolan.

På frågan hur de upplevde stödet svarade de unga på följande sätt:

- Bra: 27 procent (53)
- Okej: 43 procent (84)
- Dåligt: 25 procent (50)
- Inget svar: 5 procent (10)

Killar svarade i större utsträckning än tjejer att de upplevde stödet som bra.

⁹ Flervalsalternativ

Tema 4: Tiden från frihetsberövandet till idag

Av de som svarat på enkäten har 54 procent (296) fått information om sina rättigheter när de blev frihetsberövade (35 procent nej och 11 procent inget svar). En större andel av killarna (57 procent) än av tjejerna (43 procent) har uppgett att de fick information.

Femtiofyra procent (297) har svarat att de vet vilka rättigheter de har nu. Även på denna fråga har en större andel av killarna (56 procent) än av tjejerna (49 procent) svarat ja.

Har dina rättigheter respekterats sedan du kom hit?

- Ja: 39 procent (215)
- Nej: 42 procent (230)
- Inte uppgett: 19 procent (106)

En majoritet av tjejerna (56 %) har uppgett att deras rättigheter inte har respekterats (motsvarande andel bland killarna är 39 procent).

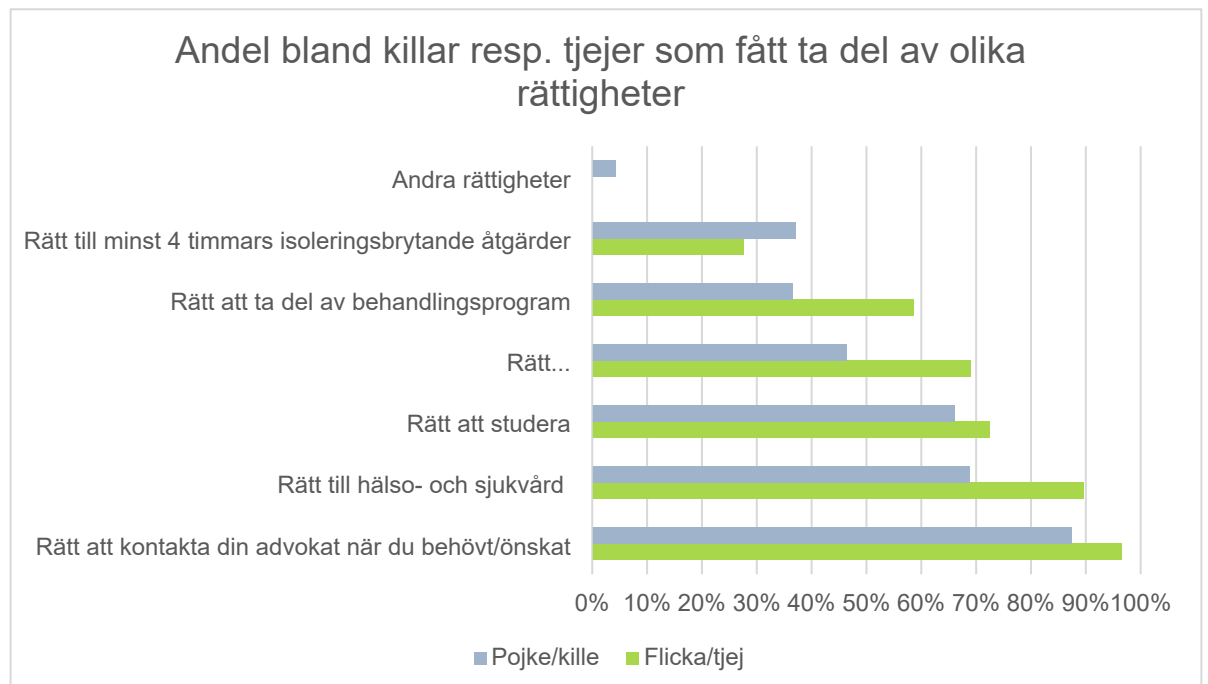
**” Tiden jag suttit häktad så har dom gett mig kalsonger och mansdeo. Har känt mig som en man. Mina kvinnliga rättigheter har kränkts har fått mens på byxorna och då har dom bara sagt nej du får inte byta. Har inte fått samsittningar på [länge] och då har dom inte ens haft isoleringsbrytande åtgärder.”
(Flicka/kvinna)**

De som har svarat ja,¹⁰ har fått ta del av följande rättigheter (flervalsalternativ), i fallande skala från vanligast till ovanligast:

- Rätt att kontakta din advokat när du behövt eller önskat: 88 procent (189)
- Rätt till hälso- och sjukvård genom kontakt med t.ex. läkare, sjuksköterska, tandläkare: 72 procent (154)
- Rätt att studera: 66 procent (142)
- Rätt att skyddas mot hot och våld av andra intagna, personal eller andra: 49 procent (105)
- Rätt att ta del av behandlingsprogram: 40 procent (85)
- Rätt till minst fyra timmars isoleringsbrytande åtgärder: 35 procent (76)
- Andra rättigheter:¹¹ 4 procent (8)

¹⁰ Några barn/unga som har svarat nej eller delvis på frågan om huruvida deras rättigheter har respekterats har ändå svarat på följdfrågan om vilka rättigheter de har fått ta del av. Om även dessa svar räknas med blir resultatet följande: Rätt att kontakta din advokat 73 procent, rätt till hälso- och sjukvård 59 procent, rätt att studera 54 procent, rätt att skyddas mot hot och våld 36 procent, rätt att ta del av behandlingsprogram 29 procent, rätt till minst fyra timmars isoleringsbrytande åtgärder 27 procent, andra rättigheter 5 procent.

¹¹ T.ex. rätten att söka kontakt med utevärlden, få hjälp med hur jag kan hantera olika situationer, utevistelser, rätt till mat, rätt att kontakta socialtjänst, häkteslagen, permissioner, prata med anhöriga, besök

12

”Jag vill plugga men dom säger att jag är för gammal” (Kille)

”Vet ej nåt om det. Varje gång jag tar upp ordet rättigheter så tar personalen mig inte på allvar och börjar istället att rabbla upp massor med skyldigheter jag har.” (Kille)

Vet du vem du kan vända dig till om dina rättigheter inte respekteras?

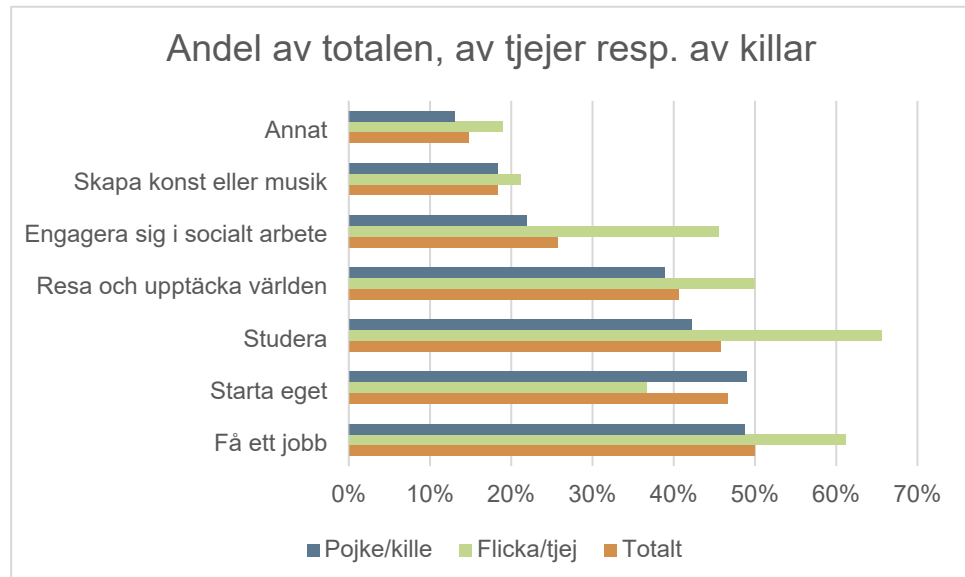
- Ja: 38 procent (210)
- Nej: 52 procent (285)
- Inte uppgett: 10 procent (56)

En något större andel av killarna (40 procent) än av tjejerna (34 procent) har svarat att de vet vem de ska vända sig till i sådana fall.

¹² Andel bland de som svarat ja på frågan om deras rättigheter har respekterats sedan de kom till den låsta institutionen.

Tema 5: Framtid och drömmar

Vad drömmar du om att göra i framtiden? (flervalsalternativ)

Under alternativet *annat* har de unga nämnt t.ex. få komma hem, överleva och inte bli dödad, bli maskiningenjör, göra egna kläder, bli frisör, hålla på med bilar, bli asfaltsläggare, göra skillnad för andra, bilda familj, utveckla/förbättra sig, bli mäklare, förbättra sexualbrottslagstiftningen, bli fotbollsproffs, öppna en skönhetssalong, jobba med barn och ungdomar, leva livet, resa, bli rik, göra bra grejer, vara bra i skolan, bli läkare, bli kock, jobba med affärsjuridik, ha en fungerande vardag, starta en Youtubekanal, göra min mamma stolt, hitta lycka i mitt liv, bli världens rikaste man, bli F1-förare, hjälpa min familj, jobba med familjehemsbarn, bli skådis, hjälpa andra ungdomar, bli professionell basketspelare, bli polis, vara en förebild för andra barn, leva livet.

” Det borde vara bra om man kunde få hjälp med att plugga innan och efter man blir släppt.” (Kille)

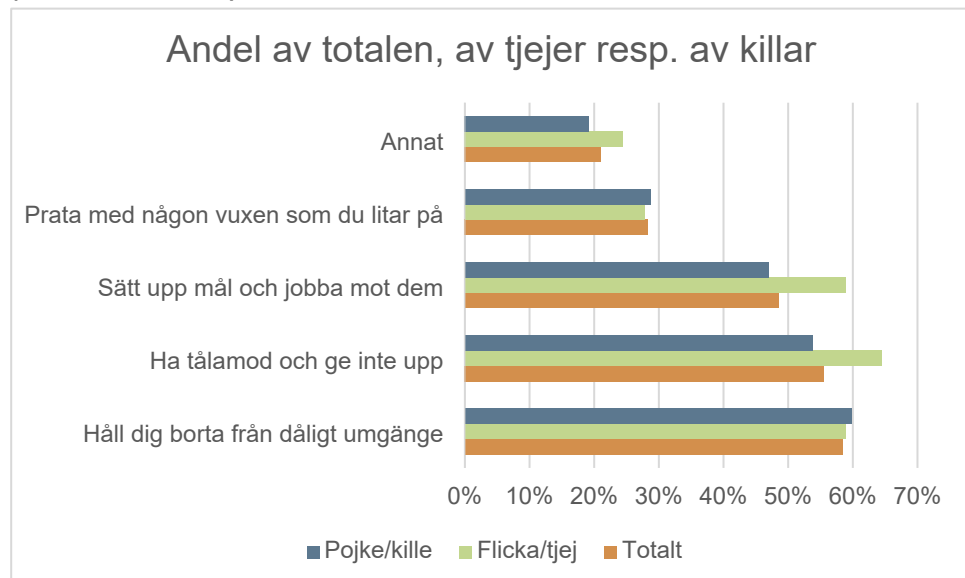
” Skulle vilja hjälpa andra unga att komma bort från kriminalitet eftersom jag har mycket livserfarenheter om att flytta runt som ung och många andra erfarenheter som kan hjälpa unga att komma på rätt väg och tänka om gällande tex kriminalitet, skola, relationer med familj” (Kille)

” Jag vet nog inte vad jag vill göra i livet vet att jag vill ha min egen familj som jag ska ge allt jag aldrig fått.” (Tjej)

”Hjälpa andra ungdomar som är i samma sits att det finns hopp och det är aldrig för sent att ändras” (Kille)

” Vara en god människa helt enkelt. Testa på saker och hitta det som funkar för mig. Göra familjen stolt.” (Kille)

**Vilka råd skulle du ge barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet?
(flervalsalternativ)**

”Följ dina drömmar och låt ingen förstöra för dig” (Kille)

”Ibland tar man dåliga beslut men det är okej men det viktigaste är att man kan lära sig av de misstagen man gör och att inte upprepa det igen.” (Tjej)

“Kämpa på!” (Kille)